

Остайовська Т. П.,

кандидатка педагогічних наук, доцентка,
доцентка кафедри теорії і методики початкової освіти,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, tetyana.ostapovska@gmail.com

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Анотація. У статті розглянуто важливість впровадження інноваційних технологій у практику роботи початкової школи, роль керівника школи та учасників освітнього процесу у реалізації інноваційних технологій.

Ключові слова: Концепція Нової української школи, інноваційні технології, управління впровадженням інноваційних технологій, початкова школа.

Швидкі зміни інформації та технологій обумовили необхідність впровадження інновацій в освітній процес сучасної школи. В концепції Нової української школи зазначається, що педагоги, а особливо вчителі початкових класів, повинні бути готовими до введення інновацій [2]. Впровадження інновацій є складним процесом. Він вимагає глибокого розуміння вчителем сутності тої чи іншої інновації, наявності належної підготовки та готовності до впровадження інноваційних технологій. Актуальною є також проблема готовності майбутніх вчителів початкової школи до впровадження інновацій. Оскільки вони та досвідчені педагоги повинні стати агентами змін в освіті. Зрозуміло, що становлення педагога-інноватора не можливе без належного управлінського супроводу.

У Концепції Нової української школи [2] зазначається, що впровадження інновацій не залежить лише від бажання того чи іншого вчителя, яким би цілеспрямованим та талановитим він не був. У цій справі велика значимість відводиться громадськості. Тому завданням дирекції навчального закладу є створення позитивного відношення до нових методів навчання серед батьків та керівників органів громадського самоврядування.

Впровадження інноваційних змін вимагає їх експериментальної перевірки в діяльності навчальних закладів. Для цього потрібна ініціатива не лише творчих вчителів, які готові впроваджувати нові форми та авторські методики вивчення навчальних дисциплін, а й створення пілотних

Учасники дискурсу

майданчиків на базі закладів освіти, що неможливо здійснити без загального керівництва з боку дирекцій школи. Готовність до впровадження інноваційних змін у навчальних закладах є одним із показників якості та результативності управлінської діяльності.

Інноваційна діяльність в освіті регламентована «Положенням про здійснення інноваційної діяльності у сфері освіти», яке було затверджено наказом МОН України у 2022 році [3]. У цьому Положенні визначено порядок провадження інноваційної діяльності у всіх типах навчальних закладів країни.

Під інноваційною діяльністю розуміють діяльність, яка спрямована на реалізацію/розроблення й використання у сфері освіти результатів наукових досліджень і розробок, що сприяють її вдосконаленню [3]. У цьому документі визначено предмет, суб'єкти, рівні інноваційної діяльності. Також звертається увага на те, що інноваційна діяльність передбачає розроблення освітніх, навчальних, виховних та управлінських систем.

Інноваційні процеси розглядаються на двох рівнях: предметно-технологічному та макрорівні [1, с.41]. Нововведення, які відбуваються у закладах освіти відбуваються на предметно-технологічному рівні. Педагогічними з свого досвіду напрацьовують прийоми, методи, наповнюють новим змістом освітні компоненти, створюють авторські методики викладання. Управління педагогічними інноваціями складається з таких компонентів: визначення мети інновації; прийняття рішення для її досягнення; організація виконання прийнятого рішення; контроль за розвитком інноваційної діяльності педагогами; корекція нововведення (якщо є потреба); постійний аналіз інноваційних результатів.

У навчальному закладі варто створити банк інновацій, де зібрати портфоліо інноваційних прийомів, моделей, авторських методик. Для всестороннього висвітлення новаторських ідей, український педагог Ілона Дичківська [1, с.266-267] пропонує наступні пункти:

- проблема, яка вимагає застосування нових прийомів, методів, змісту навчальної дисципліни. Наприклад, для успішного формування математичних компетентностей у молодших школярів, необхідність збільшення виконання ними навчальних проєктів;

- з якою метою вводиться інновація. Педагог має визначити, якого результату має досягти у разі використання інновації. Результатом може бути те, учень набуває вміння розв'язувати проблемні ситуації зі свого

Учасники дискурсу

життя, що містять групи пов'язаних між собою величин (довжини, маси, температури, часу, місткості (об'єму) [4, с.22];

- суть інновації. Педагог має визначитися з тими заходами, які надають можливість отримати кращі результати;

- прогнозований результат нововведення, який повинен бути досяжним. Прогнозувати потрібне не лише позитивні результати інновації, а також її негативний аспект. Недоліком може бути, наприклад, перевантаження учнів кількістю проєктів;

- класифікація інновації. Як правило, у початковій школі педагоги удосконалюють свою діяльність у виховній роботі, методиках викладання тощо;

- автор інновації. У цьому пункті надаються дані про вчителя, який працює над інновацією (освіта, педагогічний стаж). Визначається статус у якому над інновацією працює педагог (розробник авторської методики, користувач, тренер);

- на якій стадії знаходиться інновація: етап зародження нової педагогічної ідеї, початкове практичне втілення, етап реалізації чи розповсюдження та інші;

- чи відбувається експериментальна перевірка нововведення. На цьому етапі ведеться фіксація отриманих результатів. Експеримент, який організовується для перевірки якості нововведення повинен відповідати вимогам до проведення такого виду дослідження. Він може бути констатувальним, коригувальним (уточнюючим), формувальним;

- які перешкоди та труднощі зустрічаються у процесі введення інновації. Це можуть бути проблеми матеріального забезпечення, методичні, виховні, управлінські;

- особливі побажання та зауваження щодо інновації.

Створення банку інновацій дозволяє педагогам планомірно впроваджувати інновації у свою практичну діяльність, а керівникам навчальних закладів здійснювати регулювання та корекцію нововведення. Результати інноваційної діяльності педагогів розглядають на засіданнях педагогічної ради, засіданнях при керівникові, методичної ради.

Всі учасники інноваційної діяльності в освіті повинні пам'ятати, що результатом їх діяльності повинне бути покращення освітнього процесу, створення позитивної мотивації до навчання у школярів. Тому педагоги, керівники навчальних закладів повинні приділяти постійну увагу ефективності та корекції нововведень.

Учасники дискурсу

Питання інноваційної діяльності в освіті не вичерпується управлінською діяльністю. Актуальними є питання використання інформаційних технологій, штучного інтелекту у цій діяльності.

Список використаних джерел

1. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології. К : Академвидав, 2004. 352 с.
2. Концепція нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
3. Положення про порядок здійснення інноваційної діяльності у сфері освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1155-23#Text>
4. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б. 1-2 клас. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.1-2.Shyyan.pdf>

Останчук В. А., директорка ВОЕНЦ
Пшибельський В. В., заступник директора ВОЕНЦ
Сподарик С. О., завідувачка методичного відділу ВОЕНЦ
Волинський обласний еколого-натуралістичний центр
Волинської обласної ради, м. Луцьк, voenc17@ukr.net

ЕЛЕМЕНТИ ТЕХНОЛОГІЇ АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ У РОБОТІ ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Анотація: у статті розкривається впровадження елементів технології адаптивного управління в роботі освітнього закладу.

Ключові слова: базова освіта, позашкільний заклад освіти, освітньо-виховна структура, технологія адаптивного управління, профорієнтація, пристосування до навколишнього світу.

Найважливішим громадянським інститутом, який надає дітям систематичну базову освіту у загальній системі освіти, була й залишається школа. Але школа не завжди вирішує проблеми реального забезпечення індивідуалізації виховання та навчання дітей, орієнтації базової освіти на практичне застосування в житті на рівні переконань.

Саме у цих умовах позашкільна освіта у загальній системі вільного часу забезпечує дітям доступ до тих культурних цінностей, які з одного боку, не вивчають у школі, а з іншого – конкретизують та розширюють, поглиблюють